

B. Duinrenmieren, *Formica (Serviformica) lusatica*, ook in Nederland

Peter Boer

Door het veelvuldig voorkomen van mieren met intermediaire kenmerken tussen *Formica rufibarbis* Fabritius (de rode renmier) en *Formica cunicularia* Latreille (de bruine renmier) veronderstelde Seifert te maken te hebben met hybriden tussen beide soorten. Een gedetailleerde studie van beide soorten en de hybride maakte hem duidelijk dat er sprake was van een derde soort: *Formica lusatica*. (*Abhandlungen und berichte des Naturkundemuseums Goerlitz*, 69(5), 14 apr 1997:3-16, illustr.)

Agosti & Collingwood namen deze soort op in hun lijst van Europese soorten onder de naam *Formica glauca* Ruszky. Eerder nam ook Seifert (1996) deze soort, onder deze naam, in zijn boek op.

Ik verzamel al enkele jaren mieren uit deze “*rufibarbis*”-groep. Het is mij inmiddels duidelijk dat het determineren op soort alleen mogelijk is als over meerdere exemplaren van een kolonie wordt beschikt. De variatie in karakteristieke kenmerken is namelijk groot. Zo kunnen in één kolonie duinrenmieren werksters voorkomen die veel weg hebben van de bruine renmier als wel van de rode renmier.

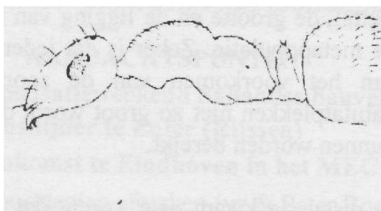
Dit heeft nogal wat consequenties. Want als we van een individuele werkster niet met zekerheid kunnen vaststellen om welke soort het gaat, is veel museummateriaal in een klap waardeloos geworden.

Vooruitlopend op een artikel over deze groep van mieren in Nederland, wil ik alvast de tekeningen tonen van de werksters van de drie soorten. Een beschrijving van het wijfje en mannetje is in de maak.

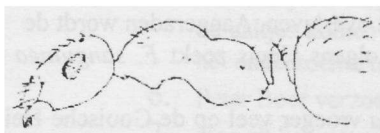
Bruine renmier *Formica cunicularia*

Rode renmier *Formica rufibarbis*

Duinrenmier *Formica lusatica* (= *F. glauca*)

Uit de tekeningen blijkt dat er vooral gelet moet worden op de beharing (zie tabel, gegevens uit de oorspronkelijke beschrijving van Seifert).

Verder speelt ook het aandeel donker pigment op de middenlijf (van voor naar achter is dat pronotum, mesonotum en propodeum) een rolletje. De bruine

renmier is *merendeels* donker gepigmenteerd (het middenlijf tot 98%), de beide

andere soorten zijn *merendeels* rood gepigmenteerd. De duinrenmier is gemiddeld roder. De duinrenmier is een uitgesproken soort van “duinen”, zandige milieus dus. Het nest bevindt zich in een merendeels kale omgeving. De bruine renmier en de rode renmier hebben gewoonlijk meer vegetatie rond het nest.

	Bruine renmier <i>F. cunicularia</i>	Duinrenmier <i>F. lausatica</i>	Rode renmier <i>F. rufibarbis</i>
Gemiddeld aantal pronotumharen	1,6 (0-12)	11 (0-35)	25 (5-60)
Gemiddeld aantal mesonotum haren	1,1 (0-8)	6 (0-21)	13 (1-36)
Gemiddeld aantal propodeumharen	0,0 (0-1)	0,1 (0-4)	2 (0-16)
Gemiddeld aantal schubharen	0,7 (0-7)	2,3 (0-10)	6 (0-13)

Opgemerkt wordt nog, dat mieren communiceren d.m.v. geuren en niet middels kleuren of beharing. Voor soortonderzoek zou dus naast morfologische kenmerken ook naar feromonen moeten worden gekeken.